DOC 55 **3004/001**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 novembre 2022

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code de la nationalité belge afin d'instaurer un examen en vue de l'acquisition de la nationalité belge

(déposée par M. Franky Demon)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 november 2022

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, teneinde een examen tot verkrijging van de Belgische nationaliteit in te voeren

(ingediend door de heer Franky Demon)

RÉSUMÉ

Selon les auteurs de cette proposition de loi, l'acquisition de la nationalité belge, outre qu'elle constitue une question administrative, doit aussi apporter la preuve que le candidat a établi avec notre pays un lien de nature à lui permettre de participer pleinement à notre société et d'y contribuer activement.

Pour que cet élément d'appartenance à la communauté fasse partie intégrante du processus à suivre pour pouvoir acquérir la nationalité belge, ils proposent de subordonner l'acquisition de la nationalité belge à la réussite d'un examen obligatoire qui permettra de déterminer si les candidats à la nationalité belge présentent un lien suffisant avec notre pays et s'ils possèdent une bonne connaissance de notre société.

SAMENVATTING

Volgens de indieners van dit wetsvoorstel moet het verkrijgen van de Belgische nationaliteit, naast een administratieve aangelegenheid, ook het bewijs zijn dat men op een dermate wijze een band heeft opgebouwd met ons land, dat men een volwaardig deelnemer kan zijn aan onze samenleving en dat men er een actieve bijdrage aan kan leveren.

Om dat gemeenschapsvormende element integraal deel te laten uitmaken van het proces dat doorlopen dient te worden om de Belgische nationaliteit te kunnen verkrijgen, stellen zij voor dat het verkrijgen van de Belgische nationaliteit afhankelijk gemaakt wordt van het slagen voor een verplicht examen dat beoordeelt of de kandidaat-Belgen een voldoende grote band hebben met ons land en of ze een degelijke kennis hebben van onze samenleving.

N-VA	:	*Nieuw-Vlaamse Alliantie*
Ecolo-Groen	:	*Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen*
PS	:	*Parti Socialiste*
VB	:	*Vlaams Belang*
MR	:	*Mouvement Réformateur*
cd&v	:	*Christen-Democratisch en Vlaams*
PVDA-PTB	:	*Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique*
Open Vld	:	*Open Vlaamse liberalen en democraten*
Vooruit	:	*Vooruit*
Les Engagés	:	*Les Engagés*
DéFI	:	*Démocrate Fédéraliste Indépendant*
INDEP-ONAFH	:	*Indépendant – Onafhankelijk*

Abréviations dans la numérotation des publications:		*Afkorting bij de nummering van de publicaties:*	
DOC 55 0000/000	*Document de la 55e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi*	*DOC 55 0000/000*	*Parlementair document van de 55e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer*
QRVA	*Questions et Réponses écrites*	*QRVA*	*Schriftelijke Vragen en Antwoorden*
CRIV	*Version provisoire du Compte Rendu Intégral*	*CRIV*	*Voorlopige versie van het Integraal Verslag*
CRABV	*Compte Rendu Analytique*	*CRABV*	*Beknopt Verslag*
CRIV	*Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)*	*CRIV*	*Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)*
PLEN	*Séance plénière*	*PLEN*	*Plenum*
COM	*Réunion de commission*	*COM*	*Commissievergadering*
MOT	*Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)*	*MOT*	*Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)*

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'obtention de la nationalité belge doit constituer la conclusion d'un processus d'intégration réussi. L'obtention de la nationalité s'accompagne d'abord de l'acquisition d'importants droits additionnels. En outre, il ne faut pas sous-estimer le caractère symbolique de ce moment, l'obtention de la nationalité belge devant renforcer, chez les candidats à la nationalité, le sentiment d'appartenance à la communauté belge. En effet, outre qu'elle constitue une question purement juridique et administrative, l'obtention de la nationalité belge doit aussi apporter la preuve que le candidat a établi avec notre pays un lien de nature à lui permettre de participer pleinement à notre société et d'y contribuer activement.

Nous voulons donc que cet élément d'appartenance à la communauté fasse partie intégrante du processus à suivre pour pouvoir obtenir la nationalité belge. C'est pourquoi nous proposons de subordonner l'obtention de la nationalité belge à la réussite d'un examen obligatoire qui permettra de déterminer si les candidats à la nationalité belge présentent un lien suffisant avec notre pays et s'ils possèdent une bonne connaissance de notre société.

Législation en vigueur

La législation en vigueur prévoit que la nationalité belge peut être obtenue de différentes manières. À cet égard, il convient d'opérer une distinction entre l'attribution et l'acquisition de la nationalité belge. En application de l'article 1er, § 1er, du Code de la nationalité belge, l'obtention de la nationalité s'appelle acquisition ou attribution suivant qu'elle est ou non subordonnée à un acte volontaire tendant à cette obtention.

L'attribution de la nationalité belge n'est donc pas subordonnée à un acte volontaire de l'intéressé et concerne les mineurs d'âge dans les cas suivants:

a) s'ils sont nés d'un auteur belge;[1]

b) s'ils ont été adoptés par un Belge;[2]

[1] Art. 8 du Code de la nationalité belge, *Moniteur belge* du 12 juillet 1984.

[2] Art. 9 du Code de la nationalité belge, *Moniteur belge* du 12 juillet 1984.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het verkrijgen van de Belgische nationaliteit moet het sluitstuk zijn van een geslaagd integratieproces. In de eerste plaats gaat de nationaliteitsverkrijging gepaard met het verwerven van belangrijke bijkomende rechten. Daarnaast mag ook het symbolische karakter van dit bepalende moment niet onderschat worden. Het verwerven van de Belgische nationaliteit moet het gemeenschapsgevoel bij de kandidaat-Belgen versterken. De Belgische nationaliteit verkrijgen moet, naast een zuiver juridische en administratieve aangelegenheid, ook het bewijs zijn dat men op een dermate wijze een band heeft opgebouwd met ons land, dat men een volwaardig deelnemer kan zijn van onze samenleving en dat men er een actieve bijdrage aan kan leveren.

Wij willen dan ook dat gemeenschapsvormende element integraal deel laten uitmaken van het proces dat doorlopen moet worden om de Belgische nationaliteit te kunnen verkrijgen. Daarom stellen we voor dat het verkrijgen van de Belgische nationaliteit afhankelijk gemaakt wordt van het slagen voor een verplicht examen dat beoordeelt of de kandidaat-Belgen een voldoende grote band hebben met ons land en of ze een degelijke kennis hebben van onze samenleving.

Vigerende wetgeving

Volgens de vigerende wetgeving kan men de Belgische nationaliteit op verschillende manieren verwerven. Daarbij moet er een onderscheid gemaakt worden tussen het toegekend krijgen van de Belgische nationaliteit en het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Overeenkomstig artikel 1, § 1, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wordt het verschil verklaard door het al dan niet afhankelijk zijn van een vrijwillige handeling van de belanghebbende met het oog op de nationaliteitsverwerving.

De toekenning van de Belgische nationaliteit is bijgevolg niet afhankelijk van een vrijwillige handeling van de belanghebbende en heeft betrekking op minderjarigen in de volgende gevallen:

a) geboorte uit een Belgische ouder;[1]

b) adoptie door een Belg;[2]

[1] Art. 8 Wetboek van de Belgische nationaliteit, *BS* 12 juli 1984.

[2] Art. 9 Wetboek van de Belgische nationaliteit, *BS* 12 juli 1984.

c) dans certains cas, s'ils sont nés en Belgique;[3]

d) si leur auteur ou leur adoptant a obtenu la nationalité belge.[4]

En revanche, l'acquisition de la nationalité belge est donc effectivement subordonnée à un acte volontaire de la part de l'intéressé. L'article 12*bis* du Code de la nationalité belge énumère les conditions auxquelles la nationalité belge peut être acquise en faisant une déclaration de nationalité conformément à l'article 15 de ce Code. À cet égard, il convient de distinguer plusieurs situations.

La première hypothèse concerne les étrangers nés en Belgique, qui bénéficient d'une présomption d'intégration. Dans ce cas, les conditions à remplir pour acquérir la nationalité belge sont les suivantes[5]:

a) avoir atteint l'âge de dix-huit ans;

b) être né en Belgique et y avoir, depuis lors, fixé sa résidence principale sur la base d'un séjour légal.

Par ailleurs, dans le cadre des possibilités d'acquisition de la nationalité belge, il convient de distinguer plusieurs hypothèses en ce qui concerne les étrangers qui séjournent légalement en Belgique depuis cinq ans. Dans l'hypothèse principale, cinq critères doivent être remplis cumulativement pour être éligible à l'acquisition de la nationalité belge. Il s'agit des conditions suivantes:

a) avoir atteint l'âge de 18 ans;

b) avoir fixé sa résidence principale en Belgique sur la base d'un séjour légal;

c) apporter la preuve de la connaissance d'une des trois langues nationales;

d) prouver son intégration sociale:

i. ou bien par un diplôme ou un certificat d'un établissement d'enseignement reconnu qui est au moins du niveau de l'enseignement secondaire supérieur;

[3] Art. 10 du Code de la nationalité belge, *Moniteur belge* du 12 juillet 1984.

[4] Art. 11-11*bis* du Code de la nationalité belge, *Moniteur belge* du 12 juillet 1984.

[5] Art. 12*bis*, 1°, du Code de la nationalité belge.

c) in bepaalde gevallen door geboorte in België;[3]

d) kinderen van wie de ouder of de adoptant Belg geworden is.[4]

Bijgevolg is de verkrijging van de Belgische nationaliteit daarentegen wel afhankelijk van een vrijwillige handeling van de belanghebbende. In artikel 12*bis* van het Wetboek van de Belgische nationaliteit worden de voorwaarden uiteengezet waaronder personen de Belgische nationaliteit kunnen verkrijgen door overeenkomstig artikel 15 van hetzelfde Wetboek een nationaliteitsverklaring af te leggen. Er zijn een aantal verschillende hypotheses te onderscheiden.

In de eerste plaats zijn er de in België geboren vreemdelingen. Voor hen geldt er een vermoeden van integratie. Voorwaarden voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit zijn in deze gevallen[5]:

a) de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben;

b) in België geboren zijn en sedertdien hier zijn hoofdverblijfplaats gevestigd hebben op grond van een wettelijk verblijf.

Voorts zijn er in het kader van de mogelijkheden voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit verschillende hypotheses te onderscheiden met betrekking tot vreemdelingen die reeds vijf jaar wettelijk in België verblijven. In de hoofdhypothese is er sprake van vijf criteria die cumulatief vervuld dienen te zijn om aanspraak te maken op het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Het betreft de volgende voorwaarden:

a) de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben;

b) vijf jaar de hoofdverblijfplaats in België hebben, gevestigd op grond van een wettelijk verblijf;

c) het bewijs leveren van de kennis van één van de drie landstalen;

d) het bewijs leveren van maatschappelijke integratie, hetzij door:

i. een diploma of een getuigschrift van een erkende onderwijsinstelling voor te leggen dat ministens van het niveau van het hoger secundair onderwijs is;

[3] Art. 10 Wetboek van de Belgische nationaliteit, *BS* 12 juli 1984.

[4] Art. 11-11*bis* Wetboek van de Belgische nationaliteit.

[5] Art. 12*bis*, 1° Wetboek van de Belgische nationaliteit.

ii. ou bien en ayant suivi une formation professionnelle d'au moins 400 heures;

iii. ou bien en ayant fourni la preuve du suivi avec succès du trajet d'intégration, du parcours d'accueil ou du parcours d'intégration;

iv. ou bien en ayant travaillé de manière ininterrompue au cours des cinq dernières années comme travailleur salarié et/ou comme agent statutaire nommé dans la fonction publique et/ou comme travailleur indépendant à titre principal;

e) prouver sa participation économique

i. soit en ayant travaillé pendant au moins 468 journées de travail au cours des cinq dernières années en tant que travailleur salarié et/ou agent statutaire dans la fonction publique;

ii. ou bien en ayant travaillé de manière ininterrompue au cours des cinq dernières années comme travailleur salarié et/ou comme agent statutaire nommé dans la fonction publique et/ou comme travailleur indépendant à titre principal;

En outre, dans le cas de la résidence en Belgique pendant cinq ans, plusieurs sous-hypothèses peuvent être distinguées. Premièrement, pour l'étranger qui est marié à un Belge ou qui est l'auteur ou l'adoptant d'un enfant belge qui n'a pas atteint l'âge de dix-huit ans ou n'est pas émancipé avant cet âge. Dans le cas de l'étranger marié à un Belge, la condition est que les conjoints doivent avoir vécu ensemble en Belgique pendant au moins trois ans. Les conditions énoncées ci-dessus s'appliquent également à ces étrangers, à l'exception de l'obligation de fournir une preuve de participation économique.[6]

Les étrangers majeurs dont la résidence principale a été fixée en Belgique sur la base d'un séjour légal depuis cinq ans de manière ininterrompue et qui apportent la preuve qu'ils ne peuvent, en raison d'un handicap ou d'une invalidité, exercer une activité économique, ou qui ont atteint l'âge de la pension, peuvent également acquérir la nationalité belge.[7]

Le Code de la nationalité belge accorde en outre la possibilité d'acquérir la nationalité belge aux étrangers majeurs dont la résidence principale est établie en Belgique sur la base d'un séjour légal depuis dix ans, qui apportent la preuve de leur connaissance de l'une

[6] Art. 12*bis,* 3° du Code de la nationalité belge
[7] Art. 12*bis*, 4°, du Code de la nationalité belge.

ii. een beroepsopleiding van minimum 400 uur te hebben gevolgd;

iii. een bewijs uitgereikt door de daartoe bevoegde overheid voor te leggen van het succesvol doorlopen hebben van een inburgeringstraject, een onthaaltraject of het integratieparcours;

iv. de voorbije vijf jaar onafgebroken als werknemer en/of als statutair benoemde in overheidsdienst en/of als zelfstandige in hoofdberoep te hebben gewerkt.

e) het bewijs leveren van economische participatie

i. hetzij door als werknemer en/of statutair benoemde in overheidsdienst de voorbije vijf jaar ministens 468 arbeidsdagen te hebben gewerkt;

ii. hetzij door in het kader van een zelfstandige beroepsactiviteit de voorbije vijf jaar gedurende minstens zes kwartalen de verschuldigde sociale kwartaalbijdragen voor zelfstandigen in België te hebben betaald.

Daarnaast zijn er in het geval van het gedurende vijf jaar in België verblijven een aantal subhypotheses te onderscheiden. In de eerste plaats voor de vreemdeling die gehuwd is met een Belg of die de ouder of adoptant is van een Belgisch kind dat de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt heeft of niet voor die leeftijd ontvoogd is. In het geval van de vreemdeling die gehuwd is met een Belg geldt de voorwaarde dat de echtgenoten ten minste drie jaar in België moeten hebben samengeleefd. De hierboven uiteengezette voorwaarden zijn voor deze vreemdelingen eveneens van toepassing, met uitzondering van de vereiste om een bewijs van economische participatie te leveren.[6]

Ook meerderjarige vreemdelingen die vijf jaar onafgebroken in België hun hoofdverblijfplaats hebben gehad op grond van een wettelijk verblijf en die het bewijs leveren dat ze omwille van een handicap of invaliditeit geen economische activiteit kunnen uitvoeren of die de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben, kunnen de Belgische nationaliteit verkrijgen.[7]

Het Wetboek van de Belgische nationaliteit voorziet voorts ook in een mogelijkheid tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit voor meerderjarige vreemdelingen die tien jaar hun hoofdverblijfplaats hebben in België op grond van een wettelijk verblijf, die hun kennis aantonen

[6] Art. 12*bis,* 3° Wetboek van de Belgische nationaliteit.
[7] Art. 12*bis*, 4° Wetboek van de Belgische nationaliteit.

des trois langues nationales, et qui justifient de leur participation à la vie de leur communauté d'accueil.[8]

Enfin, la nationalité belge peut être acquise par la voie de la naturalisation. Conformément à l'article 9 de la Constitution, la naturalisation est accordée par le pouvoir législatif fédéral. Il ne s'agit dès lors pas d'un droit mais bien d'une faveur accordée par le pouvoir législatif à certaines personnes jugées particulièrement méritantes. Concrètement, les conditions suivantes sont alors applicables[9]:

a) avoir atteint l'âge de dix-huit ans ou avoir été émancipé avant cet âge;

b) séjourner légalement en Belgique;

c) avoir témoigné ou pouvoir témoigner à la Belgique de mérites exceptionnels dans les domaines scientifique, sportif ou socioculturel et, de ce fait, pouvoir apporter une contribution particulière au rayonnement international de la Belgique;

d) motiver pourquoi il est quasiment impossible pour l'intéressé d'acquérir la nationalité belge en faisant une déclaration de nationalité.

La procédure de naturalisation est en outre également ouverte aux étrangers qui ont atteint l'âge de dix-huit ans ou qui ont été émancipé avant cet âge, qui ont la qualité d'apatride en Belgique, et qui séjournent légalement en Belgique depuis deux ans au moins.

Il ressort clairement de ce résumé succinct de la législation sur l'acquisition de la nationalité belge en vigueur qu'il existe plusieurs manières de devenir belge. L'acquisition de la nationalité est soumise à certaines conditions qui varient selon la situation. Apporter la preuve de son intégration sociale et de sa participation économique constituent des exemples importants à cet égard. La connaissance de l'une des langues nationales fait également partie de ces conditions. Il est dès lors déjà requis que l'étranger soit largement intégré avant qu'il puisse acquérir la nationalité belge.

Le Code de la nationalité belge actuel ne prévoit toutefois pas d'examen de nationalité final. Un tel examen permettrait d'évaluer les connaissances générales de l'intéressé au sujet de notre société. L'examen doit en quelque sorte constituer la conclusion d'un processus d'intégration réussi. Il doit indiquer clairement que certains efforts sont attendus de la part des candidats à la nationalité belge avant que ces derniers soient pleinement

[8] Art. 12*bis*, 5°, du Code de la nationalité belge.
[9] Art. 19, § 1er, du Code de la nationalité belge.

van één van de drie landstalen en die bewijzen deel te nemen aan het leven van hun onthaalgemeenschap.[8]

Tot slot is er de mogelijkheid om de Belgische nationaliteit te verkrijgen door middel van naturalisatie. Overeenkomstig artikel 9 van de Grondwet wordt de naturalisatie verleend door de federale wetgevende macht. Het is dus een geen recht, maar een gunst verleend door de wetgevende macht aan personen die als bijzonder verdienstelijk beschouwd worden. Concreet zijn de volgende voorwaarden van toepassing[9]:

a) de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben of voor die leeftijd ontvoogd zijn;

b) wettelijk verblijven in België;

c) aan België buitengewone verdiensten hebben bewezen of kunnen bewijzen op wetenschappelijk, sportief, of socioculturel vlak en daardoor een bijzondere bijdrage kunnen leveren voor de internationale uitstraling van België;

d) met reden omkleden waarom het voor de betrokkene zo goed als onmogelijk is om de Belgische nationaliteit te verkrijgen door het afleggen van een nationaliteitsverklaring.

Daarnaast staat de naturalisatieprocedure eveneens open voor vreemdelingen die de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben of voor die leeftijd ontvoogd zijn en die de hoedanigheid hebben van staatloze in België en sedert minstens twee jaar wettelijk in België verblijven.

Uit de bovenstaande korte samenvatting van de vigerende wetgeving inzake de verwerving van de Belgische nationaliteit, blijkt duidelijk dat er verschillende manieren bestaan waarop men Belg kan worden. De nationaliteitsverkrijging is, afhankelijk van de situatie, onderworpen aan bepaalde voorwaarden. Het bewijs leveren van maatschappelijke integratie en economische participatie zijn daarbij belangrijke voorbeelden. Ook de kennis van één van de landstalen hoort in dit rijtje thuis. Er wordt dus reeds een grote mate van integratie verwacht alvorens men de Belgische nationaliteit kan verkrijgen.

Een afsluitend nationaliteitsexamen ontbreekt echter in het vigerende Wetboek van de Belgische nationaliteit. Met een dergelijk examen zou gepeild kunnen worden naar de algemene kennis die men heeft over onze samenleving. Het examen moet als het ware het sluitstuk vormen van een geslaagd integratieproces. Het moet duidelijk maken dat we bepaalde inspanningen verwachten van de kandidaat-Belgen alvorens ze volledig in de

[8] Art. 12*bis*, 5° Wetboek van de Belgische nationaliteit.
[9] Art. 19, § 1 Wetboek van de Belgische nationaliteit.

intégrés à la communauté. Simultanément, un tel examen gomme la nature purement administrative de l'acquisition de la nationalité et confère une certaine valeur à la nationalité belge. La revalorisation de l'acquisition de la nationalité belge se traduit par un renforcement du sentiment d'appartenance à la communauté et du lien avec le pays.

Exemples étrangers

Un examen obligatoire fait déjà partie de la réglementation relative à l'acquisition de la nationalité dans différents pays voisins.

Les Pays-Bas constituent un premier exemple. Aux termes de l'article 8, § 1er, d, de la loi sur la nationalité néerlandaise (*Rijkswet op h*et *Nederlanderschap*), n'est pris en considération pour l'octroi de la nationalité néerlandaise que le demandeur:

"qui peut être considéré comme intégré dans le Royaume et dans le pays de résidence sur la base du fait qu'il dispose d'un degré de connaissance de la langue néerlandaise à définir par le biais d'une mesure générale de l'administration de l'État, et – s'il a sa résidence principale à Aruba, Curaçao, Saint-Martin ou dans les collectivités territoriales de Bonaire, Saint-Eustache et Saba – de la langue usuelle de l'île de résidence principale, ainsi que de la structure politique et de la société de la partie européenne des Pays-Bas, d'Aruba, de Curaçao, de Saint-Martin ou des collectivités territoriales de Bonaire, Saint-Eustache et Saba, et qui a également fait preuve d'intégration dans l'une de ces sociétés (…)".

Être intégré constitue ainsi l'une des conditions à remplir pour devenir Néerlandais par le biais de ce qui est appelé "naturalisation" aux Pays-Bas. Il faut obligatoirement passer un examen d'intégration pour prouver que l'on est intégré. La réussite de cet examen donne lieu à l'obtention d'un diplôme d'intégration permettant d'introduire une demande de naturalisation. L'examen d'intégration néerlandais comprend trois parties. En premier lieu, ce sont les aptitudes orales et écrites en langue néerlandaise qui sont évaluées. Il s'agit concrètement de tester les compétences de l'intéressé en matière de compréhension à la lecture, de compréhension à l'audition, d'expression écrite et d'expression orale. La deuxième partie de l'examen d'intégration néerlandais évalue la connaissance de la société néerlandaise.

gemeenschap kunnen worden opgenomen. Tegelijkertijd ontdoet een dergelijk examen de nationaliteitsverkrijging van haar louter administratieve aard en geeft het de Belgische nationaliteit een zeker waardevol karakter. Door het herwaarderen van het verkrijgen van de Belgische nationaliteit kan het gemeenschapsgevoel versterkt worden en ontstaat er een hechtere band met het land.

Buitenlandse voorbeelden

In verschillende van onze buurlanden maakt een verplicht examen reeds deel uit van de regelgeving met betrekking tot nationaliteitsverwerving.

Een eerste voorbeeld is Nederland. Artikel 8, § 1, d, van de Rijkswet op het Nederlanderschap voorziet dat de verzoeker slechts in aanmerking komt voor de verlening van het Nederlanderschap als:

"die in het Koninkrijk en het land van ingezetenschap als ingeburgerd kan worden beschouwd op grond van het feit dat hij beschikt over een bij algemene maatregel van rijksbestuur te bepalen mate van kennis van de Nederlandse taal en – indien hij in Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba hoofdverblijf heeft – de taal die op het eiland van het hoofdverblijf gangbaar is, alsmede van de staatsinrichting en maatschappij van het Europese deel van Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en hij zich ook overigens in een van deze samenlevingen heeft doen opnemen (…)".

Ingeburgerd zijn is dus één van de voorwaarden om via wat in Nederland naturalisatie genoemd wordt, Nederlander te worden. Om aan te tonen dat men is ingeburgerd, moet men verplicht een inburgeringsexamen afleggen. Als men geslaagd is voor dit examen, krijgt men een inburgeringsdiploma waarmee men een naturalisatieverzoek kan indienen. Het Nederlandse inburgeringsexamen bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste worden de mondelinge en schriftelijke vaardigheden in de Nederlandse taal getest. Het gaat concreet om de leesvaardigheid, de luistervaardigheid, de schrijfvaardigheid en de spreekvaardigheid van de betrokkene. Het tweede onderdeel van het Nederlandse inburgeringsexamen test de kennis van de Nederlandse samenleving. Zowel de kennis van de Nederlandse maatschappij als de oriëntatie

Ce volet aborde tant la connaissance de la société néerlandaise que l'orientation sur le marché du travail néerlandais. Le troisième volet correspond à un trajet réalisé à la suite de la déclaration de participation (*participatieverklaringstraject*).[10]

Dans certains cas, il n'est pas obligatoire de passer l'examen d'intégration néerlandais ou certaines parties de celui-ci. En outre, il est également possible d'être dispensé de l'obligation de passer un examen d'intégration, notamment pour des raisons médicales.[11]

En France, l'acquisition de la nationalité française est également assortie de conditions d'"assimilation à la communauté française", de connaissance suffisante de la langue française et de participation au marché du travail français. La condition d'"assimilation à la communauté française" implique de prouver une adhésion aux principes et aux valeurs essentiels de la République française et une connaissance suffisante de l'histoire, de la culture et de la société françaises. L'"assimilation à la communauté française" est vérifiée lors d'un entretien oral. La preuve de la connaissance de la langue française est apportée par la présentation d'un diplôme ou d'une attestation prouvant le niveau de connaissance de la langue française.[12]

En Allemagne, l'acquisition de la nationalité allemande est également subordonnée à un test, le "*Einbürgerungstest*". La réussite de ce test permet au candidat de prouver sa connaissance du système juridique et social ainsi que des conditions de vie en Allemagne. Il s'agit d'un test écrit composé de 33 questions à choix multiple. Quatre réponses sont proposées pour chaque question et le candidat dispose de 60 minutes pour compléter le questionnaire. Pour réussir, il faut répondre correctement à au moins 17 questions. Les 33 questions à choix multiple portent sur différents domaines: "*Leben in der Demokratie*", "*Geschichte und Verantwortung*" et "*Mensch und Gesellschaft*". En outre, trois questions concernent spécifiquement le land où le candidat a sa résidence principale. Il est possible d'être dispensé du *Einbürgerungstest* sous certaines conditions: par exemple, lorsque le candidat a décroché un diplôme scolaire allemand ou qu'il ne peut pas compléter le test

[10] *Immigratie- en Naturalisatiedienst Ministerie van Justitie en Veiligheid Nederland, "Inburgeringsexamen: voorwaarden voor naturalisatie", 2, https://ind.nl/nl/formulieren/3006.pdf*

[11] Immigratie- en Naturalisatiedienst Ministerie van Justitie en Veiligheid Nederland, "Inburgeringsexamen: voorwaarden voor naturalisatie", 2-5, *https://ind.nl/nl/formulieren/3006.pdf*

[12] Ministère de l'Intérieur, "Naturalisation",*https://www.demarches.interieur.gouv.fr/particuliers/naturalisation*

op de Nederlandse arbeidsmarkt komen in dat luik aan bod. Het derde luik is een participatieverklaringstraject.[10]

In sommige gevallen moet men het Nederlandse inburgeringsexamen niet of slechts gedeeltelijk maken. Daarnaast kan men onder bepaalde voorwaarden ook ontheven worden van de vereiste om een inburgeringsexamen af te leggen. Dit onder meer omwille van medische redenen.[11]

In Frankrijk zijn "*assimilation à la communauté française*", een voldoende kennis van de Franse taal en participatie op de Franse arbeidsmarkt eveneens voorwaarden om de Franse nationaliteit te kunnen verkrijgen. De voorwaarde "*assimilation à la communauté française*" houdt in dat men moet kunnen aantonen dat men de essentiële waarden en principes van de Franse republiek onderschrijft en dat men een voldoende kennis heeft van de Franse cultuur, geschiedenis en maatschappij. De "*assimilation à la communauté française*" wordt nagegaan op basis van een mondeling onderhoud. De kennis van de Franse taal wordt aangetoond door het voorleggen van een diploma of attest dat het niveau van de kennis van de Franse taal aantoont.[12]

Ook in Duitsland moet men een test afleggen alvorens men de Duitse nationaliteit kan verkrijgen. Dit is de zogenaamde "*Einbürgerungstest*". Door te slagen voor deze test toont men aan dat men kennis heeft van het juridische en sociale systeem en van de levensomstandigheden in Duitsland. Het betreft een schriftelijke test die 33 meerkeuzevragen omvat. Voor elke vraag zijn er vier antwoordmogelijkheden. Men beschikt over 60 minuten om de test in te vullen. Wanneer men minstens 17 vragen correct heeft beantwoord, wordt men als geslaagd beschouwd. De 33 meerkeuzevragen hebben betrekking op verschillende domeinen: "*Leben in der Demokratie*", "*Geschichte und Verantwortung*" en "*Mensch und Gesellschaft*". Daarnaast zijn er drie vragen die specifiek betrekking hebben op de Duitse deelstaat waarin men zijn hoofdverblijfplaats heeft. Onder bepaalde voorwaarden kan men worden vrijgesteld van de "*Einbürgerungstest*". Dit is het geval wanneer men een Duits schooldiploma heeft behaald of wanneer men de test niet kan invullen omwille van een fysieke,

[10] Immigratie- en Naturalisatiedienst Ministerie van Justitie en Veiligheid Nederland, "Inburgeringsexamen: voorwaarden voor naturalisatie", 2, *https://ind.nl/nl/formulieren/3006.pdf*

[11] Immigratie- en Naturalisatiedienst Ministerie van Justitie en Veiligheid Nederland, "Inburgeringsexamen: voorwaarden voor naturalisatie", 2-5, *https://ind.nl/nl/formulieren/3006.pdf*

[12] Ministère de l'Intérieur, "Naturalisation",*https://www.demarches.interieur.gouv.fr/particuliers/naturalisation*

en raison d'une affection physique, mentale ou psychologique, en raison d'un handicap ou en raison de l'âge.[13]

La présente proposition

La présente proposition de loi vise à ajouter également dans notre pays, à l'instar par exemple des Pays-Bas et de l'Allemagne, un examen aux conditions d'acquisition de la nationalité belge. Il conviendra de réussir cet examen avant de pouvoir acquérir la nationalité belge. Comme indiqué ci-avant, un examen de ce type constituera la clé de voûte d'un processus d'intégration réussi dans notre pays.

Un examen de nationalité ne peut être instauré que dans le respect de la répartition des compétences en vigueur dans notre pays. Conformément à l'article 5, II, 3°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, la politique d'accueil et d'intégration des immigrés relève des compétences des Communautés. La législation relative à la nationalité relève en revanche des compétences du législateur fédéral. Par conséquent, le législateur fédéral peut effectivement imposer un examen de nationalité comme condition d'acquisition de la nationalité. Il n'en demeure pas moins que l'autorité fédérale et les Communautés devront s'accorder sur les modalités concrètes d'un examen de ce type.

La présente proposition de loi vise donc à inscrire dans le Code de la nationalité belge que la réussite d'un examen de nationalité constitue une condition nécessaire à l'acquisition de la nationalité belge. Les exigences concernant les connaissances évaluées par cet examen de nationalité seront également inscrites dans le Code de la nationalité belge. Les modalités concrètes de cet examen seront néanmoins fixées par le Roi après la conclusion avec les Communautés des accords de coopération requis à cet effet.

[13] Bündesambt für Migration und Flüchtelinge, "Einbürgerung in Deutschland", *https://www.bamf.de/DE/Themen/Integration/ZugewanderteTeilnehmende/Einbuergerung/einbuergerung-node.html*

mentale of psychologische aandoening, omwille van een handicap of omwille van leeftijd.[13]

Voorliggend voorstel

Het voorliggend wetsvoorstel heeft tot doel om naar het voorbeeld van onder meer Nederland en Duitsland, ook in ons land een examen toe te voegen aan de vereisten om de Belgische nationaliteit te kunnen verwerven. Men zal moeten slagen voor dit examen alvorens men de Belgische nationaliteit kan verwerven. Zoals hierboven reeds uiteengezet werd, moet een dergelijk examen het sluitstuk vormen van een geslaagd integratieproces in ons land.

De invoering van een nationaliteitsexamen kan enkel op basis van respect voor de bevoegdheidsverdeling in ons land. Overeenkomstig artikel 5, II, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen behoort het beleid inzake de integratie en het onthaal van inwijkelingen tot de bevoegdheden van de Gemeenschappen. De nationaliteitswetgeving behoort echter tot de bevoegdheden van de federale wetgever. Bijgevolg kan de federale wetgever wel degelijk een nationaliteitsexamen opleggen als voorwaarde voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Dit neemt echter niet weg dat er voor de concrete invulling van een dergelijk examen samenwerkingsakkoorden zullen dienen te worden afgesloten tussen de federale overheid en de Gemeenschappen.

Het voorliggend wetsvoorstel beoogt dus in het Wetboek van de Belgische nationaliteit in te schrijven dat het slagen voor een nationaliteitsexamen een noodzakelijke voorwaarde is voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Ook de kennisvereisten die dit nationaliteitsexamen zal toetsen worden in het Wetboek van de Belgische nationaliteit opgenomen. De concrete invulling van het examen zal echter door de Koning dienen te gebeuren nadat de noodzakelijke samenwerkingsakkoorden met de gemeenschappen hiertoe zijn gesloten.

[13] Bündesambt für Migration und Flüchtelinge, "Einbürgerung in Deutschland", *https://www.bamf.de/DE/Themen/Integration/ZugewanderteTeilnehmende/Einbuergerung/einbuergerung-node.html*

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article insère un article 7*ter* dans le Code de la nationalité belge. Cet article décrit l'"examen de nationalité" instauré par la présente proposition de loi. La réussite de cet examen de nationalité devient une condition à remplir pour acquérir la nationalité belge par déclaration de nationalité et par naturalisation.

L'examen de nationalité doit permettre de vérifier les connaissances générales du pays et de la société dont dispose le candidat à la nationalité belge concerné. Cet examen pourra porter par exemple sur le fonctionnement politique du pays, les normes et les valeurs, l'histoire du pays, nos traditions, les droits humains, *etc*. Les modalités et les exigences précises seront fixées par le Roi dans un arrêté royal. Dès lors qu'en vertu de l'article 5, II, 3°, de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980, la politique d'accueil et d'intégration des immigrés relève des compétences des Communautés, des accords de coopération seront conclus entre l'autorité fédérale et les différentes Communautés pour fixer les modalités concrètes de l'arrêté royal susvisé. Les Communautés auront ainsi leur mot à dire quant au contenu de l'examen de nationalité et pourront veiller à la concordance du contenu de l'examen avec les cours d'intégration qu'elles dispensent.

L'examen de nationalité doit être présenté dans l'une des langues nationales afin de s'assurer que le candidat à la nationalité belge dispose d'une connaissance de base de l'une des langues nationales.

Le Roi fixe les conditions auxquelles les personnes qui sont dans l'impossibilité physique ou mentale de présenter l'examen de nationalité peuvent acquérir la nationalité belge.

Art. 3 et 4

Ces articles disposent que toute personne souhaitant obtenir la nationalité belge par acquisition ou naturalisation, doit réussir l'examen de nationalité.

Art. 5

Dès lors que la mise en œuvre de l'article 3 requiert des accords de coopération entre l'autorité fédérale et

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Dit artikel voegt een nieuw artikel 7*ter* toe aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit. Dit nieuwe artikel omvat de beschrijving van het "nationaliteitsexamen" dat door dit wetsvoorstel wordt ingevoerd. Het slagen voor dit nationaliteitsexamen wordt een voorwaarde voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit door middel van het afleggen van een nationaliteitsverklaring en door middel van naturalisatie.

Het nationaliteitsexamen moet peilen naar de algemene kennis van het land en de samenleving waarover de betrokken kandidaat-Belg beschikt. Daarbij valt te denken aan de politieke werking van het land, onze waarden en normen, de geschiedenis van het land, onze tradities, mensenrechten en dergelijke meer. De specifieke invulling en vereisten zullen door de Koning worden vastgesteld in een koninklijk besluit. Aangezien overeenkomstig artikel 5, II, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen het beleid inzake onthaal en integratie van inwijkelingen tot de bevoegdheden van de gemeenschappen behoort, zullen er voor die concrete invulling samenwerkingsakkoorden gesloten worden tussen de federale overheid en de verschillende Gemeenschappen van ons land. De Gemeenschappen zullen aldus kunnen wegen op de inhoud van het nationaliteitsexamen. Op die manier zullen zij die inhoud ook kunnen afstemmen op de integratiecursussen die ze zelf aanbieden.

Het nationaliteitsexamen moet afgelegd worden in één van de landstalen om te garanderen dat de kandidaat-Belg over een basiskennis van één van de landstalen beschikt.

De Koning bepaalt de voorwaarden onder welke personen voor wie het fysiek of mentaal onmogelijk is om het nationaliteitsexamen af te leggen, de Belgische nationaliteit kunnen verkrijgen.

Art. 3 en 4

Deze artikelen bepalen dat iedereen die de Belgische nationaliteit wil verwerven via verkrijging of naturalisatie, dient te slagen voor het nationaliteitsexamen.

Art. 5

Aangezien de uitvoering van artikel 3 de nodige samenwerkingsakkoorden vereist tussen de federale

les Communautés, cette loi n'entrera en vigueur que six mois après sa publication au *Moniteur belge*. Les différents niveaux de pouvoir auront ainsi suffisamment de temps pour conclure les accords de coopération nécessaires.

overheid en de Gemeenschappen, zal deze wet pas in werking zes maanden na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad.* Op die manier beschikken de verschillende overheden over voldoende tijd om de vereiste samenwerkingsakkoorden te sluiten.

Franky DEMON (cd&v)

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Dans le chapitre 1er du Code de la nationalité belge, il est inséré un article 7*ter* rédigé comme suit:

"Art. 7*ter*. Pour l'application des dispositions du présent Code relatives à l'acquisition de la nationalité belge, on entend par "examen de nationalité": un test évaluant les connaissances générales du pays et de la société dont doit disposer l'étranger concerné pour acquérir la nationalité belge.

L'examen de nationalité est passé dans l'une des trois langues nationales.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, le contenu de l'examen de nationalité, défini par un accord de coopération conclu avec les Communautés en application de l'article 92*bis*, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.".

Art. 3

Dans l'article 12*bis*, § 1er, du même Code, remplacé par la loi du 4 décembre 2012 et modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, les modifications suivantes sont apportées:

a) le 1° est complété par un c) rédigé comme suit:

"c) et a réussi l'examen de nationalité.";

b) le 2° est complété par un f) rédigé comme suit:

"f) et a réussi l'examen de nationalité.";

c) le 3° est complété par un f) rédigé comme suit:

"f) et a réussi l'examen de nationalité.";

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In hoofdstuk 1 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wordt een artikel 7*ter* ingevoegd, luidende:

"Art. 7*ter*. Voor de toepassing van de bepalingen van dit Wetboek inzake de verkrijging van de Belgische nationaliteit, wordt onder nationaliteitsexamen het volgende verstaan: een test die de algemene kennis van het land en de samenleving waarover de betrokken vreemdeling dient te beschikken voor de verkrijging van de Belgische nationaliteit beoordeelt.

Het nationaliteitsexamen wordt afgelegd in één van de drie landstalen.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de inhoud van het nationaliteitsexamen die bepaald wordt door een samenwerkingsakkoord dat met toepassing van artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gesloten wordt met de Gemeenschappen."

Art. 3

In artikel 12*bis*, § 1, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 4 december 2012 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 18 juni 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de bepaling onder 1° wordt aangevuld met een bepaling onder c), luidende:

"c) en geslaagd is voor het nationaliteitsexamen;"

b) de bepaling onder 2° wordt aangevuld met een bepaling onder f), luidende:

"f) en geslaagd is voor het nationaliteitsexamen;"

c) de bepaling onder 3° wordt aangevuld met een bepaling onder f), luidende:

"f) en geslaagd is voor het nationaliteitsexamen;"

d) le 4° est complété par un d) rédigé comme suit:

“d) et a réussi l’examen de nationalité.”;

e) le 5° est complété par un e) rédigé comme suit:

“e) et a réussi l’examen de nationalité.”.

Art. 4

L’article 19, § 1er, alinéa 1er, du même Code, remplacé par la loi du 4 décembre 2012 et modifié en dernier lieu par la loi du 18 juin 2018, est complété par un 5° rédigé comme suit:

“5° et avoir réussi l’examen de nationalité.”.

Art. 5

La présente loi entre en vigueur le premier jour du septième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge*.

d) de bepaling onder 4° wordt aangevuld met een bepaling onder d), luidende:

“d) en geslaagd is voor het nationaliteitsexamen;”

e) de bepaling onder 5° wordt aangevuld met een bepaling onder e), luidende:

“e) en geslaagd is voor het nationaliteitsexamen;”

Art. 4

Artikel 19, § 1, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 4 december 2012 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 18 juni 2018, wordt aangevuld met een bepaling onder 5°, luidende:

“5° en geslaagd zijn voor het nationaliteitsexamen.”

Art. 5

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de zevende maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad.*

Franky DEMON (cd&v)

Imprimerie centrale – Centrale drukkerij